

Okruhy ke státní závěrečné bakalářské zkoušce pro studijní program

Edukační péče o seniory

AR 2025/2026

Gerontagogika

1. Gerontagogika – vymezení základních pojmů, zdroje gerontagogiky, vztah pedagogiky – andragogiky – gerontagogiky, charakter gerontagogiky, historický kontext gerontagogiky, dimenze gerontagogiky (preseniorská, proseniorská, vlastní seniorská edukace). Akční pole gerontagogiky – edukace, poradenství, péče, funkcionální a intencionální působení. Aktivizace. Animace. Formální a neformální péče o seniory – vymezení základních pojmů.
2. Objekt gerontagogiky – vymezení základních pojmů – senior, starý člověk, důchodce, třetí a čtvrtý věk, účastník vzdělávání. Stárnutí a stáří, členění stáří. Specifika seniorů jako účastníků edukace. Bio-psycho-sociální změny ve vyšším věku. Docilita.
3. Předmět gerontagogiky – cíle gerontagogiky, funkce edukace seniorů, edukace seniorů jako prostředek a/nebo cíl. Příprava na stáří. Tzv. druhý životní program. Kvalita života ve stáří. Možnosti vzdělávání seniorů. Formy vzdělávání seniorů. Instituce vzdělávání seniorů.
4. Specifika vzdělávání seniorů – motivace seniorů ke vzdělávání, podmínky a prostředky vzdělávání seniorů, znaky učení seniorů, bariéry ve vzdělávání seniorů, témata pro edukaci seniorů. Mýty o vzdělávání seniorů, ageismus, diskriminace.
5. Specifika edukace seniorů se zdravotním postižením – specifika seniorů se zdravotním postižením (senior se sluchovým postižením, senior se zrakovým postižením, senior s narušenou komunikační možností).
6. Specifika edukace seniorů se zdravotním postižením – specifika seniorů se zdravotním postižením (senior s tělesným postižením, senior s kognitivním deficitem apod.), motivace seniorů se zdravotním postižením k edukaci, podmínky a prostředky edukace seniorů se zdravotním postižením, bariéry v edukaci seniorů se zdravotním postižením, témata pro edukaci seniorů se zdravotním postižením.
7. Gerontagog – kompetence gerontagoga, odborná a osobnostní kompetence, požadavky na vzdělání, uplatnění na trhu práce.
8. Gerontodidaktika – didaktický proces, základní didaktické kategorie, cíle, metody, formy a prostředky, didaktické zásady.
9. Didaktické přístupy k edukaci, fáze didaktického procesu. Zkouška, ověření získaných znalostí a dovedností. Evaluace, hodnocení edukační aktivity.
10. Gramotnost ve stáří – funkční gramotnost, ICT gramotnost, resp. zdatnost, mediální gramotnost, zdravotní gramotnost, finanční gramotnost. Rozvoj gramotnosti ve stáří.
11. Zdravý životní styl ve vztahu k tělovýchovným a zdravotním aktivitám seniorů (wellness, typy aktivit). Aktivita zaměřené na psychické a sociální zdraví.
12. Herní činnosti a jejich význam v seniorském a preseniorském věku. Principy a metody zážitkové pedagogiky u cílové skupiny seniorů.
13. Příprava, plánování a evaluace vzdělávací akce s využitím prvků zážitkové výuky a participačních metod.
14. Příprava na stáří. Sociální integrace autonomie. Etické aspekty v péči o staré občany.
15. Populační stárnutí, gerontosociologické teorie stáří a stárnutí.

Behaviorální vědy

1. Stárnutí a stáří – vymezení základních pojmů, členění stáří, vývojové úkoly ve stáří. Seniorský věk v psychologických teoriích. Strategie vyrovnávání se se stářím. Příprava na stáří. Druhý životní program.
2. Náročné životní situace v životě seniorů. Kritické body na životní dráze seniora – odchod do důchodu, odchod dospělých dětí z rodiny/návrat dospělých dětí do rodiny, narození vnoučat, biologické a fyzické změny, změny v oblasti psychologického potenciálu a sociálních rolí, smrt partnera, blízkých lidí a anticipace vlastní smrti, změny bydlení, přestěhování se či institucionalizace.
3. Psychické změny ve stáří – krystalická a fluidní inteligence. Teorie nepoužívání. Pozornost ve stáří. Tvořivost ve stáří. Změny osobnosti ve stáří. Stud. Změna sebeobrazu. Emoční změny ve stáří. Úzkost ve stáří – příčiny, projevy, intervence.
4. Kognitivní změny ve stáří – paměť a stárnutí, druhy paměti, poruchy paměti. Trénování paměti. Prevence kognitivních poruch.
5. Demence. Screeningové vyšetření kognice u seniorů. Metody práce se seniory s demencí. Zásady komunikace se seniory s demencí.
6. Psychické problémy ve stáří – tzv. 4D (deprese, demence, deliria, drogové interakce). Možnosti a limity intervence, metody práce s těmito jedinci. Zásady komunikace. Suicidalita seniorů.
7. Potřeby seniorů – vymezení základních potřeb, saturace a frustrace potřeb. Láska, intimita a sexualita ve stáří. Partnerské vztahy seniorů – manželství, ovdovění. LGBT+ senioři.
8. Filozofické aspekty stárnutí a stáří. Spiritualita ve stáří.
9. Zdraví a nemoc ve stáří – tzv. 3I (insomnie, imobilita, inkontinence). Geriatrické syndromy. Nejčastější nemoci ve stáří. Hlavní rizikové faktory onemocnění a nesoběstačnosti ve stáří – křehkost, dehydratace, malnutrice.
10. Sociální vztahy seniorů – rodina a mezigenerační vztahy, přátelé, sousedé, komunita. Sociální opora – druhy sociální opory. Očekávaná sociální opora, skutečně poskytovaná sociální opora.
11. Problematika umírání, smrti a truchlení. Thanatologie, péče o umírající a pozůstalé.
12. Problematika násilí ve stáří – senior jako osoba násilná, senior jako osoba ohrožená násilím. Špatné zacházení se seniory v institucích zdravotních a sociálních služeb. Syndrom EAN. Domácí násilí. Možnosti prevence, intervence a řešení.
13. Projevy nežádoucího chování u seniorů – specifika závislosti na návykových látkách ve vyšším věku, nelátkové závislosti. Léčba závislostí ve stáří.
14. Náročné, krizové a mimořádné situace v péči o seniory. Psychologie v pomáhajících profesích. Psychosomatika a psychická hygiena. Burnout syndrom u pracovníků v pomáhajících profesích – příčiny, příznaky, prevence a intervence.
15. Komunikace v gerontagogice – specifika komunikace se seniory. Faktory determinující komunikaci se seniory, komunikační bariéry. Komunikace se seniory v kontextu akčního pole gerontagogiky – komunikace se seniory ve vzdělávání, péči, poradenství, funkčním působení.

Zveřejněno 31. 10. 2025